

Saksframlegg

HØRINGSUTTALELSE; FORSLAG OM LOVFESTING AV KRISESENTERTILBUDET

Arkivsaksnr.: 08/46196

Forslag til vedtak:

Formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse.

Trondheim kommune

1. Innledning

Barne- og likestillingsdepartementet har utarbeidet forslag om lovfesting av krisesentertilbud og ber om hørings svar innen 15.01.2009. Forslaget innebærer lovgivning og ny forvaltnings- og finansieringsordning for krisesentertilbudet til personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Departementet foreslår at det utarbeides en egen lov som pålegger kommunen ansvar for å sørge for at personer utsatt for vold i nærerelasjoner og medfølgende barn gis et godt helhetlig krisesentertilbud. Forslaget bygger på at kjernetilbudet ved dagens krisesentre, og innebærer at kommunen skal sørge for at voldsutsatte gis helhetlig hjelp og oppfølging, herunder tilbud om:

- et krisesenter eller tilsvarende gratis heldøgns, trygt og midlertidig botilbud, og et gratis dagtilbud, hvor brukere mottar støtte og veiledning
- heldøgns råd og veiledning per telefon
- informasjon om rettigheter, bistand til kontakt med øvrig tjenesteapparat, og oppfølging i reetableringsfasen
- samordning av tjenester og individuell plan, dersom brukere har behov for langvarige og koordinerte tjenester
- kvalifisert tolk når situasjonene tilsier det

Rådmannen har kommentert punktene i høringsnotatet og ber om at formannskapet slutter seg til rådmannens forslag til høringsuttalelse.

2. Høringsnotatets innhold og forslag – sammendrag

Krisesentertilbudet skal som i dag være et lavterskeltilbud, slik at personer utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner kan henvende seg direkte, uten timeavtale eller henvisning. Departementet understreker at det er ansvaret for et nærmere definert tilbud som legges på kommunen, ikke krav om spesielle løsninger. Kommunen kan selv velge hvordan den vil organisere, drifte og lokalisere krisesentertilbudet. Departementet legger til grunn at det vil være behov for interkommunale løsninger og at kommunene i størst mulig grad vil inngå driftsavtaler med eksisterende krisesentre.

Forslaget inneholder også utkast til regler om taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest for personer som arbeider eller utfører tjenester for krisesentertilbudet.

Lovutkastet foreslår videre at kommunen skal føre internkontroll for å sikre at de virksomheter og tjenester som utgjør krisesentertilbudet, utfører sine oppgaver i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Videre inneholder lovutkastet forslag til at det skal føres statlig tilsyn med kommunens oppfyllelse av nærmere definerte plikter.

Krisesentrene har vært drevet og drives fremdeles delvis som en frivillig virksomhet med beskjedne økonomiske rammer. Dersom det innføres en kommunal plikt i tråd med lovutkastet, anslås dette til å føre til en samlet økning av kostnadene. Målsettingen er et krisesentertilbud med jevnere kvalitet, samt et godt, helhetlig og samordnet tilbud for brukere.

Dersom det innføres en kommunal plikt til å sørge for et krisesentertilbud, tilsier dette at midler til krisesentertilbudet går inn i kommunens rammetilskudd.

3. Nærmere om høringsnotatets innhold og forslag - rådmannens forslag til uttalelse

Trondheim kommune

1. Beskrivelse av dagens situasjon

Høringsnotatet omfatter en gjennomgang av dagens situasjon. I kapittel 2 beskrives krisesentertilbudet og de ulike formene for hjelp og støtte som ytes av krisesentrene, samtidig som det gis en kort oversikt over bruken og brukerne. Det gis en videre beskrivelse av krisesentrenes geografiske dekning, organisering, finansiering og kostnader ved dagens krisesentre. I kapittel 3 foretas en gjennomgang av det øvrige tjenestetilbudet til voldsutsatte, herunder sosial-, arbeids- og velferdstjenesten, helsetjenesten, familievernet, barnevernet, samt politiets og rettsapparatets ansvar og forpliktelser. Det gis videre en kort oversikt over andre tilbud til voldsutsatte og særskilte kompetansemiljøer.

2. Hva skal lovfestes og forankring av tilbudet

Det foreslås at det utarbeides en egen lov som pålegger kommunen ansvar for å sørge for at personer utsatt for vold i nære relasjoner og medfølgende barn gis hjelp og oppfølging i form av et godt og helhetlig krisesentertilbud. Krisesentertilbudet skal ses i sammenheng med andre tjenestetilbud i kommunen.

Departementet foreslår at det er ansvaret for et nærmere definert tilbud som legges på kommunen, ikke krav om spesielle løsninger.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen støtter departementets forslag som pålegger kommunen ansvar for å sørge for at personer utsatt for vold i nære relasjoner og medfølgende barn gis hjelp og oppfølging i form av et godt og helhetlig krisesentertilbud. Rådmannen er også enig i at kommunen selv må kunne velge hvordan en vil organisere, drifte og lokalisere krisesentertilbudet.

3. Kommunens ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Lovutkastet bygger på kjernetilbudet ved dagens krisesentre og tilbud om:

- et krisesenter eller tilsvarende gratis heldøgns, trygt og midlertidig botilbud, hvor brukere mottar støtte og veiledning
- et gratis dagtilbud, hvor brukere mottar støtte og veiledning
- telefonvakt / heldøgns råd og veiledning per telefon
- informasjon om rettigheter, bistand til kontakt med øvrig tjenesteapparat
- oppfølging i reetableringsfasen

Det foreslås at krisesentertilbudet fortsatt skal være et lavterskeltilbud, slik at forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak ikke skal gjelde for lovutkastets § 2. Kommunen skal sørge for at det ikke kreves henvisning, timeavtale eller opereres med ventelister.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i forslag til innhold i tilbudet og at tiltaket skal være et lavterskeltilbud og at det ikke skal kreves henvisning eller timeavtale.

4. Målgruppe for krisesentertilbudet

Det foreslås at tilbudet skal omfatte alle personer utsatt for vold i nære relasjoner, uavhengig av alder, kjønn etnisk bakgrunn, funksjonsevne, seksuell orientering, livssyn eller religiøs tilhørighet.

Utgangspunktet er at lovutkastets bestemmelser om tjenester og tiltak gjelder for alle som oppholder seg i Norge. Departementet vurderer om loven bør inneholde en forskriftshjemmel tilsvarende sosialtjenesteloven, hvor Kongen kan gi forskrifter som begrenser kommunens ansvar ovenfor voldsutsatte som ikke har lovlig opphold i Norge. Departementet vil avvente høringsinstansenes syn, før det konkluderes i dette spørsmålet.

Trondheim kommune

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen støtter forslaget om at tilbudet skal omfatte alle personer utsatt for vold i nære relasjoner, uavhengig av alder, kjønn etnisk bakgrunn, funksjonsevne, seksuell orientering, livssyn eller religiøs tilhørighet.

Rådmannen mener at også personer som ikke har lovlig opphold i landet, må få benytte krisesentertilbudet. Det er vanskelig for ansatte å kunne identifisere om den kriseutsatte personen har oppholdstillatelse. Det viktigste perspektivet er å gi krisehjelp til alle personer som oppsøker tilbudet.

Pr. dd er det ikke eget tilbud til menn. Dersom det avdekkes et behov for å opprette døgntilbud for menn – må tiltaket etableres adskilt fra kvinnetilbudet.

Råd og veiledning til både kvinner og menn som er utsatt for vold i nære relasjoner kan gis av kommunens helse og velferdstjeneste.

5. Kvaliteten i tilbudet og tilrettelegging for ulike brukergrupper

Departementet mener at det bør være kommunens ansvar å sørge for god ivaretagelse av barn. Bestemmelsen gir ingen detaljert anvisning om hvordan barn skal ivaretas, utover det som følger av innholdet i krisesentertilbudet. Bestemmelsen er utformet slik at et krisesenter ikke påtar seg oppgaver som ligger utenfor deres kompetanse og som best kan ivaretas av andre tjenester.

Det foreslås at brukere skal ha rett til kvalifisert tolk når situasjonen tilsier det, og at kommunen skal ha rutiner for kvalitetssikring, bestilling og betaling av tolketjenester.

Departementet mener at det bør vurderes om det er behov for å stille krav til fysisk sikring av lokaler og kompetansekrav til ansatte ved et krisesentertilbud. Sistnevnte gjelder særlig krav til daglig leder og barneansvarlige medarbeidere.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i at det er kommunens ansvar å sørge for god ivaretagelse av barn. Krisesenteret i Trondheim har innredet eget rom for at små barn kan utfolde seg i lek og andre aktiviteter. Dette er av stor betydning – selv om oppholdet er midlertidig.

Det er samtidig vesentlig å sørge for at barn i skolealder gis mulighet for skjerming og leksehjelp.

I de tilfeller der krisesentrene ikke drives i kommunal regi – skal det opprettes samarbeidsavtale mellom senteret og vertskommunens barne- og familietjeneste. En slik avtale kan definere partenes ansvarsområde og en beskrivelse av hvordan partene skal samarbeide for å ivareta barnet på en best mulig måte.

Personer som ikke kan kommunisere med ansatte må få tilgang på kvalifisert tolk. Trondheim kommune forutsetter at staten dekker kostnader til tolketjenester.

Rådmannen foreslår at det ikke bør stilles krav til fysisk sikring av lokaler, da dette må vurderes lokalt, uavhengig av krav.

Det foreslås at daglig leder må ha minimum 3-årig helse og sosialfaglig høgskoleutdanning, samt ledererfaring. Å drifte et krisesenter medfører ansvar for økonomi, personell, bygning, brukere og samarbeidsparter. God utdannelse kan bidra til å sikre god ledelse og dermed gode tjenester. Daglig leder må vurdere hvilken kompetanse ansatte skal inneha, men det bør være krav om kompetanse innenfor arbeid med barn og unge.

Trondheim kommune

6. Samordning av tjenester

Det foreslås at kommunen skal sørge for samordning av tjenester for brukere av krisesentertilbudet, og at voldsutsatte med behov for langvarige og koordinerte tjenester får tilbud om individuell plan.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen støtter forslag om samordning av tjenester og tilbud om individuell plan.

7. Taushetsplikt og opplysningsplikt

Det foreslås en skjerpet taushetsplikt for medarbeidere ved et krisesentertilbud.

Det foreslås at opplysningsplikten til barnevernet reguleres i denne loven. Dette betyr at opplysningsplikten vil omfatte det samme som i dag og at barnevernlovens §6-4 a oppheves.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i forslag om taushetsplikt og opplysningsplikt.

8. Politiattest

Det foreslås å innføre krav om politiattest for personer som skal ansettes eller tildeles oppgaver som muliggjør vold og overgrep mot brukere på et krisesenter, og videre en forskriftshjemmel for å utdype kravet. Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av nærmere spesifiserte volds- og overgrepbestemmelser i straffeloven.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i forslag om politiattest.

9. Internkontroll og kommunalt tilsyn

Det foreslås en bestemmelse som presiserer at kommunen skal føre internkontroll for å sikre at virksomheter som utgjør krisesentertilbudet, utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Forslaget innebærer at internkontrollplikten for kommunen skal være avgrenset til å gjelde kommunens ansvar og oppgaver etter loven.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i forslag om internkontroll og kommunalt tilsyn.

10. Statlig tilsyn

Departementet foreslår lovhjemlet tilsyn med kommunens oppfyllelse av plikter pålagt etter §§ 2, 3, 4, 5 og 9 i lovutkastet. Departementet mener at ansvaret for tilsyn bør legges til fylkesmennene i fylket.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen er enig i forslag om statlig tilsyn.

11. Forholdet til Svalbard

Det foreslås en forskriftshjemmel for Kongen til å gi loven anvendelse for Svalbard med adgang til å fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forholdene.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen har ingen synspunkter på forslaget.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Dersom det innføres en kommunal plikt i tråd med lovutkastet, hvor tilbudet til brukere skal

Trondheim kommune

tilfredsstille lovkravene i alle deler av landet, anslås dette å føre til en samlet økning av utgiftene knyttet til tilbudet. Disse er beregnet til 45 mill kroner i økte årlige driftsutgifter. I tillegg kommer engangsutgifter på om lag 13 mill og investeringsutgifter på om lag 5 mill kroner. Tallene er usikre og vil bli vurdert nærmere i det videre arbeidet med lovforslaget og utformingen av forskriftene.

Dersom det innføres en kommunal plikt til å sørge for et krisesentertilbud, tilsier dette at midlene til krisesentertilbudet fordeles gjennom rammetilskuddet.

Rådmannens uttalelse:

Rådmannen støtter departementets forslag om lovfesting av krisesentertilbudet. Dersom kommunen skal ivareta krav om innhold i tjenesten må staten følge opp med økte bevilgninger.

Krisesenteret i Trondheim drives av en frivillig, ideell organisasjon for kvinner av kvinner.

Organisasjonen har siden 1978 tilbudt hjelp til kvinner som har blitt psykisk og fysisk mishandlet og / eller voldtatt.

Organisasjonen har ca 50 medlemmer og er sammen med daglig leder og dagarbeidere ansvarlig for driften av krisesenteret. Medlemsmøtet er krisesenterets høyeste organ, hvor medlemmene har tale, forslags- og stemmerett.

Rådmannen har tidligere tatt initiativ til å inngå samarbeidsavtale med krisesenteret, men forslaget har blitt avvist av medlemsmøtet.

For 2008 bevilget Trondheim kommune 828.000,- til krisesenteret i Trondheim. Nabokommunene betaler ikke for tilbudet ved krisesenteret i Trondheim, til tross for at ca. 15 prosent av henvendelsene kommer derfra.

Krisesenteret har tilsatt daglig leder og benytter medlemmene som dagarbeidere og til å dekke opp vakter på kveld, helg og natt. Dagens økonomiske rammebetingelser vil ikke gjøre det mulig å følge opp nye krav om kompetanse og innhold i tjenesten.

Rådmannen mener at Trondheim kommune kan inngå samarbeid med nærkommunene om drift av Krisesenter i Trondheim.

Rådmannen i Trondheim, 30.12.2008

Tor Åm
kommunaldirektør

Eirik Roos
rådgiver